

Nr 278.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 44 § och 81 § 4 mom. lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården, m. m.; given Stockholms slott den 19 mars 1937.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag angående ändrad lydelse av 44 § och 81 § 4 mom. lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården;

2) lag angående ändrad lydelse av 2 § 3 mom., 21 § och 43 § 1 mom. lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag); samt

3) lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 20 mars 1936 (nr 56) om socialregister.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Gustav Möller.

Förslag

till

Lag

**angående ändrad lydelse av 44 § och 81 § 4 mom. lagen den
14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården.**

Härigenom förordnas, att 44 § och 81 § 4 mom. lagen den 14 juni 1918 om fattigvården¹ skola erhålla följande ändrade lydelse:

44 §.

Jämte det övervakande av fattigvården i länen, som enligt 43 § åligger Konungens befallningshavande, ankommer det på socialstyrelsen att med biträde av statens inspektör för fattigvård och barnavård verka för fattigvårdens ändamålsenliga ordnande och främja dess utveckling ävensom öva uppsikt över de i 33 § omförmälda arbetshemmen. Angående socialstyrelsens och inspektörens verksamhet i ovannämnda hänseende meddelar Konungen närmare föreskrifter.

81 §.

4 mom. Konungens befallningshavandes utslag, som i 1 mom. avses, ävensom kammarrättens utslag i dylika mål skola genom den myndighets försorg, som meddelat utslaget, skyndsamt delgivas, förutom sökande och klagande, jämväl förklarande i de fall, då antingen genom utslaget försörjnings- eller ersättningsskyldighet honom ådömts eller ock målet av honom såsom sökande först anhängiggjorts; och skall bevis om delgivningen vederbörande vid anfordran tillhandahållas.

Denna lag träder i kraft såvitt avser 81 § 4 mom. den 1 juli 1937 och beträffande 44 § den 1 januari 1938.

---

¹ Senaste lydelse av 44 §, se SFS 1924: 362.

Förslag

till

Lag

angående ändrad lydelse av 2 § 3 mom., 21 § och 43 § 1 mom.
lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård
och ungdomsskydd (barnavårdslag).

Härigenom förordnas, att 2 § 3 mom., 21 § och 43 § 1 mom. lagen den 6 juni 1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag), 43 § 1 mom. sådant detta lagrum skall lyda enligt lag den 12 juni 1936 (nr 266), skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges:

28.

3 mom. Om vissa på barnavårdsnämnden eller dess ordförande ankommande åtgärder är stadgat i lagarna om äktenskaplig börd, om barn i äktenskap, om adoption, om barn utom äktenskap, om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket, om förmynderskap, om förskottering av underhållsbidrag till barn samt om socialregister ävensom i 14 kap. 45 § strafflagen, i lagen innefattande bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga och i förordningen om mödrahjälp.

21 §.

Jämte det övervakande av samhällets barnavård, som enligt 20 § åligger länsstyrelserna, ankommer det på socialstyrelsen att med biträde av statens inspektör för fattigvård och barnavård verka för barnavårdens ändamåls-
enliga ordnande och främja dess utveckling. I fråga om socialstyrelsens och inspektörens verksamhet i nämnda hänseende meddelar Konungen närmare föreskrifter.

Angående tillsyn — — — förordnar Konungen.

43 §.

1 mom. För beredande — — — anstalter (*skyddshem*).

Särskilda skyddshem

..... år (hemsolor);

d) för vanartade över den egentliga skolåldern, vilka med avseende å förståndsutvecklingen äro efterblivna (jordbrukshem);

e) för personer, som avses i 22 § d) (ungdomshem);

f) för omhändertagna, vilka äro själsligt abnorma.

Där Konungen beträffande visst yrkeshem, viss hemskola eller visst jordbrukshem så medgivit, må person, som avses i 22 § d), även intagas i sådant skyddshem.

Elever av — — — — — samma skyddshem.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

Förslag

till

L a g

angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 20 mars 1936 (nr 56)
om socialregister.

Härigenom förordnas, att 2 och 4 §§ lagen den 20 mars 1936 om socialregister skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives:

2 §.

I socialregistret skola antecknas:

- 1) de personer, — — — kommunens organ;
- 2) inom kommunen boende personer, vilka uppbära tilläggspension enligt lagen om folkpensionering, understöd enligt förordningen om invalidunderstöd, blindhetsersättning, mödrahjälp, barnbidrag eller bidragsförskott eller som med bidrag av allmänna medel åtnjuta sjukvård eller yrkesutbildning, varom i 8 § lagen om folkpensionering förmäles, för förebyggande eller hävande av arbetsoförmåga;
- 3) personer, som — — — i registret.

4 §.

Beslutar kommunalt organ, att hjälp skall utgå till viss person, skall beslutet omedelbart delgivas det registerförande organet. Sådan delgivningsplikt åligger pensionsnämnd ifråga om tilläggspension, invalidunderstöd och barnbidrag, dess ordförande ifråga om blindhetsersättning och bidrag av allmänna medel för sjukvård eller yrkesutbildning, varom i 2 § 2) sägs, samt barnavårdsnämnd ifråga om mödrahjälp och bidragsförskott.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1938.

---

*Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i stats-
rådet å Stockholms slott den 19 mars 1937.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON,
ENGBERG, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Chefen för socialdepartementet, statsrådet Möller, anmäler fråga om
*vissa ändringar i lagen den 14 juni 1918 om fattigvården, lagen den 6 juni
1924 om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag) samt lagen
den 20 mars 1936 om socialregister samt anför:*

**Ändringar i barnavårdslagen och lagen om socialregister i anledning
av förslag till förordning om mödrahjälp.**

Den 15 januari 1937 har Kungl. Maj:t beslutit genom proposition (nr 38)
föreslå riksdagen, bland annat, att antaga vid propositionen fogat förslag
till förordning om *mödrahjälp*. Enligt den föreslagna förordningen må
kvinna, som i anledning av havandeskap eller barnsbörd är i uppenbart
behov av understöd, där ej i förordningen annorlunda stadgas, av stats-
medel tillerkännas särskild mödrahjälp till ett värde av högst 300 kronor.
Ansökan om mödrahjälp skall ingivas till barnavårdsnämndens ordförande
i den kommun, där kvinnan vistas. Barnavårdsnämnden skall snarast
möjligt till sådan mödrahjälp snämnd, som i förordningen omförmäles, av-
giva utlåtande över ansökningen. Mödrahjälp snämnden har sedan att be-
sluta i ärendet, och dess beslut skall, skriftligen avfattat, ofördröjligen i
två exemplar översändas till barnavårdsnämndens ordförande, som har att
snarast möjligt därefter tillställa sökanden det ena exemplaret. Det åligger
barnavårdsnämnden att verkställa beslut, varigenom mödrahjälp beviljats,
ävensom att vaka över, att hjälpen kommer till användning i enlighet med
givna föreskrifter.

Enligt lagen den 20 mars 1936 (nr 56) om *socialregister* skall i varje kom-
mun föras ett socialregister över hjälpverksamheten inom kommunen. I 2 §
angivas de personer, vilka skola antecknas i registret, och i 4 § stadgas
skyldighet för kommunalt organ, som har att besluta i eller eljest har att
skaffa med ärende rörande hjälpverksamhet, att underrätta det register-
förande organet om beslut, vari hjälp förklarats skola utgå till viss person.
Då den föreslagna mödrahjälpen torde tillhöra sådan understödsverksamhet,

varom anteckning bör göras i socialregistret, förordar jag, att därav betingade tillägg göras till nu nämnda paragrafer i lagen om socialregister.

I 2 § 3 mom. lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (*barnavårdslagen*) erinras, att om vissa på barnavårdsnämnden ankommande åtgärder är stadgat i lagarna om äktenskaplig börd, om barn i äktenskap, om adoption, om barn utom äktenskap, om förbud för vissa underhållsskyldiga att avflytta från riket samt om förmynderskap ävensom i 14 kap. 45 § strafflagen och i lagen innefattande bestämmelser om förfarandet i brottmål rörande vissa minderåriga. De föreslagna bestämmelserna om mödrahjälp påkalla, att i 2 § 3 mom. barnavårdslagen en erinran införes jämväl om de skyldigheter, vilka enligt lagen om socialregister och förordningen om mödrahjälp åvila barnavårdsnämnden eller dess ordförande.

Enär förordningen om mödrahjälp föreslagits skola träda i kraft den 1 januari 1938, torde jämväl de i det föregående omförmälda lagändringarna böra träda i kraft nämnda dag.

Ändring i barnavårdslagen i anledning av ifrågasatt utbyggnad av den år 1936 beslutade skyddshemsorganisationen.

Den 26 februari 1937 har Kungl. Maj:t beslutit att till riksdagen avlåta proposition (nr 177) angående anslag till skyddsuppfostran m. m. Av det nämnda proposition bilagda utdraget av statsrådsprotokollet framgår, att viss utbyggnad ifrågasatts av den av 1936 års riksdag beslutade skyddshemsorganisationen, sådan den finnes angiven i 43 § barnavårdslagen i dess lydelse enligt lag den 12 juni 1936 (nr 266). Utöver där upptagna olika slag av skyddshem föreslås således inrättande för vartdera könet av ytterligare ett slags skyddshem — jordbrukshem — nämligen för vanartade över den egentliga skolåldern, vilka med avseende å förståndsutvecklingen äro efterblivna. Dessutom förordas bemyndigande för Kungl. Maj:t att vid behov medgiva intagande i sådant skyddshem även av person, som omhändertagits för skyddsuppfostran efter fyllda aderton år. Beträffande motiveringen för förslaget att inrätta särskilda s. k. jordbrukshem torde jag få hänvisa till förut berörda proposition.

Nu omförmälda förslag föranleda ändring av 43 § 1 mom. barnavårdslagen. Ytterligare motivering därför, utöver vad i det föregående anförts, torde icke erfordras. I likhet med den år 1936 beslutade ändrade lydelsen av ifrågavarande paragraf torde även förevarande lagändring böra träda i kraft den 1 januari 1938.

Ändring i fattigvårdslagen i anledning av förslag rörande begränsning i länsstyrelsernas arbetsuppgifter.

Den 5 mars 1937 har Kungl. Maj:t beslutit att till riksdagen avlåta proposition (nr 178) angående anslag till länsstyrelserna för budgetåret 1937/1938.

Av det nämnda proposition bilagda utdraget av statsrådsprotokollet framgår, att i det av *länsstyrelseutredningen* den 17 december 1936 avlämnade betänkandet med förslag angående länsstyrelsernas organisation jämte därmed sammanhängande spörsmål (statens offentliga utredningar 1936: 56) beträffande frågan om åtgärder för att åstadkomma begränsning i länsstyrelsernas arbetsuppgifter anförts, bland annat, att lättnad i arbetsbördan skulle kunna åstadkommas därigenom, att kammarrätten direkt hos vederbörande magistrat, stadsstyrelse, poliskammare eller landsfiskal påkallade handräckning för delgivning av kammarrättens utslag i fattigvårds- och barnavårdsmål enligt 81 § 4 och 5 mom. i lagen om fattigvården samt 84 § 3 mom. i lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag). Till den länsstyrelse, som i första hand fattat beslut i målet eller ärendet, borde emellertid i enlighet med det förfaringssätt, som praktiserades av hovrätterna, översändas en avskrift av utslaget.

De av länsstyrelseutredningen åberopade lagrummen innehålla följande.

Jämlikt 81 § 4 och 5 mom. fattigvårdslagen skola kammarrättens utslag i vissa fattigvårdsmål skyndsamt genom länsstyrelsens försorg delgivas, förutom sökande och klagande, jämväl förklarande i de fall, då antingen genom utslaget försörjnings- eller ersättningsskyldighet ådömts honom eller ock målet av honom såsom sökande först anhängiggjorts. Bevis om delgivningen skall på anfordran tillhandahållas vederbörande av länsstyrelsen.

Enligt 84 § 3 mom. barnavårdslagen skola bestämmelserna i, bland annat, 81 § 4 mom. fattigvårdslagen äga motsvarande tillämpning beträffande mål enligt förstnämnda lag.

I utlåtande över länsstyrelseutredningens betänkande har *kammarrätten* anført, bland annat, att den icke — trots viss därav föranledd ökning av arbetet för kammarrättens tjänstemän — ansett sig böra motsätta sig, att delgivning av dess utslag i mål enligt fattigvårds- och barnavårdslagarna skedde, icke såsom nu vore förhållandet genom länsstyrelsernas försorg utan medelst tillämpning av kungörelsen den 3 juli 1916 (nr 338) angående sättet för skriftväxling mellan domstolar, civila, militära och ecklesiastika ämbetsmyndigheter samt ämbets- och tjänstemän i tjänsten rörande ärenden, varigenom i regel vederbörande länsstyrelse underordnad myndighet skulle komma att handhava delgivningen. Förutsättning därför vore, att 81 § 4 mom. fattigvårdslagen så ändrades, att dess lydelse icke lade hinder i vägen för ett dylikt delgivningssätt.

Enligt den i kammarrättens utlåtande omförmälda kungörelsen skall, när i tjänsten rörande ärende handräckning erfordras för delgivning av beslut m. m., framställning om handräckning göras omedelbart hos den, vilken det enligt lag eller särskild författning tillkommer att vidtaga sådan ämbetsåtgärd. Länsstyrelse må dock enligt kungörelsen i vissa fall anlitas som mellanhand.

I det vid propositionen nr 178 fogade utdraget av statsrådsprotokollet har jag anført, att den av länsstyrelseutredningen förordade förenklade handläggningen av delgivning av kammarrättens utslag i fattigvårds- och barnavårdsmål syntes böra genomföras. Då 81 § 4 mom. fattigvårdslagen innehåller uttrycklig föreskrift, att delgivning av ifrågavarande utslag ovillkorligen skall ske genom länsstyrelsernas försorg, erfordras ändring av nämnda lagrum. Denna lagändring synes böra träda i kraft utan tidsutdräkt, förslagsvis den 1 juli 1937.

Ändringar i fattigvårds- och barnavårdslagarna i anledning av förslag rörande förändrad organisation av socialstyrelsen.

Den 16 mars 1937 har Kungl. Maj:t beslutit att till riksdagen avlåta proposition (nr 266) angående socialstyrelsens organisation m. m.

I det vid nämnda proposition fogade utdraget av statsrådsprotokollet har behandlats, bland annat, frågan om överflyttning av den centrala handläggningen av ärenden rörande fattigvård och barnavård från socialdepartementets byrå för ärenden av detta slag till socialstyrelsen.

44 § fattigvårdslagen har nu följande lydelse:

Jämte det övervakande av fattigvården i länen, som enligt 43 § åligger Konungens befallningshavande, ankommer det på statens inspektör för fattigvård och barnavård att verka för fattigvårdens ändamålsenliga ordnande och främja dess utveckling. Han har ock att öva uppsikt över de i 33 § omförmälda arbetshemmen. Angående inspektörens verksamhet i ovannämnda hänseende meddelar Konungen närmare föreskrifter.

Barnavårdslagen innehåller i 21 § första stycket följande bestämmelser:

Jämte det övervakande av samhällets barnavård, som enligt 20 § åligger länsstyrelserna, ankommer det på statens inspektör för fattigvård och barnavård att verka för barnavårdens ändamålsenliga anordnande och främja dess utveckling. I fråga om inspektörens verksamhet i nämnda hänseende meddelar Konungen närmare föreskrifter.

I det nyssnämnda statsrådsprotokollet har jag anført, att jag vore av den uppfattningen, att ledningen av statens inspektion för fattigvård och barnavård borde vara förlagd utanför Kungl. Maj:ts kansli, att nämnda inspektion borde utövas av ett enda organ samt att socialstyrelsen bäst lämpade sig härför. I samband med inspektionens överflyttande till socialstyrelsen skulle en särskild byrå inrättas inom styrelsen för ärenden rörande fattigvård och barnavård. Statens inspektör för fattigvård och barnavård borde bli chef för byrån. I konsekvens härmed borde sådan ändring vidtagas i fattigvårds- och barnavårdslagarna, att överinseendet över här ifrågavarande verksamhet skulle tillkomma socialstyrelsen. — Ifrågavarande omorganisation beräknas skola bli genomförd från och med den 1 januari 1938.

I anslutning härtill föreslår jag sådana ändringar i 44 § fattigvårdslagen och 21 § barnavårdslagen, att den i nämnda stadganden omförmälda verk-

samheten, vilken innefattar åtgärder för fattigvårdens och barnavårdens ändamålsenliga ordnande, främjande av dess utveckling samt uppsikt över arbetshem, varom förmåles i 33 § fattigvårdslagen, anförtros åt socialstyrelsen. Statens inspektör för fattigvård och barnavård, vilken samtidigt skall vara chef för styrelsens byrå för fattigvård och barnavård, skall biträda styrelsen vid den förutnämnda verksamheten. Det torde böra ankomma å Kungl. Maj:t att meddela närmare föreskrifter rörande styrelsens och inspektörens verksamhet i angivna hänseenden. De nu omförmälda lagändringarna böra lämpligen träda i kraft den 1 januari 1938.

Ändringar i barnavårdslagen och lagen om socialregister i anledning av lagförslag rörande barnbidrag och bidragsförskott.

På min föredragning har Kungl. Maj:t förut denna dag beslutit genom proposition (nr 276) föreslå riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till lag om barnbidrag samt lag om förskottering av underhållsbidrag till barn.

Enligt förslaget till lag om barnbidrag skall under vissa i lagen angivna förutsättningar av allmänna medel utgå särskilt bidrag, s. k. barnbidrag, till uppehälle och uppfostran åt barn, vars föräldrar, adoptivföräldrar, fader, adoptant eller adoptants make avlidit, eller vars fader, styvfader, moder, adoptant eller adoptants make är arbetsoförmögen. Ansökan om barnbidrag skall efter förberedande prövning av pensionsnämnd, som avgör, huruvida rätt till barnbidrag föreligger, översändas till pensionsstyrelsen, som beslutar om barnbidragets belopp. Beslutet delgives därefter vederbörande genom pensionsnämndernas försorg.

Enligt förslaget till lag om förskottering av underhållsbidrag till barn äger barn, vars fader enligt rättens beslut eller skriftligt, av två personer bevittnat avtal är pliktig att till fullgörande av lagstadgad underhållsskyldighet utgiva underhållsbidrag till barnet, att, sedan förfallodag för bidraget förflutit utan att bidraget guldits, under vissa i lagen angivna förutsättningar av allmänna medel erhålla förskott å bidraget, s. k. bidragsförskott. Ansökan om bidragsförskott skall ingivas till ordförande i barnavårdsnämnd. Beslut i ärendet fattas av nämnden, som jämväl har att vaka över, att bidragsförskott kommer barnet till godo. För lämnat bidragsförskott inträder den barnavårdsnämnd, som utgivit förskottet, å vederbörande kommuns vägnar i barnets rätt till underhållsbidrag gentemot fadern.

Då utgivandet av barnbidrag och bidragsförskott torde tillhöra sådan understödsverksamhet, varom anteckning bör göras i socialregistret, föreslår jag, att av förslagen till lag om barnbidrag och lag om förskottering av underhållsbidrag till barn betingade ändringar göras i 2 och 4 §§ lagen om socialregister.

De föreslagna bestämmelserna om bidragsförskott torde påkalla, att i 2 § 3 mom. barnavårdslagen en erinran införes om de skyldigheter, som enligt

lagen om förskottering av underhållsbidrag till barn åvila barnavårdsnämnden eller dess ordförande.

Enär bestämmelserna rörande barnbidrag och bidragsförskott föreslagits skola träda i kraft den 1 januari 1938, torde jämväl nu föreslagna ändringar i lagen om socialregister och barnavårdslagen böra träda i kraft nämnda dag.

Föredraganden hemställer härefter — under framhållande av att proposition i ärendet jämlikt § 54 riksdagsordningen läser kunna avlåtas utan hinder av att den för propositioners avlämnande till riksdagen i allmänhet stadgade tid gått till ända — att upprättade förslag till

lag angående ändrad lydelse av 44 § och 81 § 4 mom. lagen den 14 juni 1918 (nr 422) om fattigvården,

lag angående ändrad lydelse av 2 § 3 mom., 21 § och 43 § 1 mom. lagen den 6 juni 1924 (nr 361) om samhällets barnavård och ungdomsskydd (barnavårdslag) samt

lag angående ändrad lydelse av 2 och 4 §§ lagen den 20 mars 1936 (nr 56) om socialregister

måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Henry Rooth.